

De hadde ikke TV.

Forfatter: Dag Arneson<dag@nettmenigheten.no>

Nå blir vi underholdt av media fra alle kanter og vi er travelt opptatt av det ene og det andre, men i GT's tid fantes det ikke noe likt. De var da avhengig av at de selv underholdt i de sene kveldstimer. Vi ser dette også i de skattene vi har i folkeeventyrene og i andre fortellingen som har gått fra generasjon til generasjon i vårt eget land. De gikk og bare på folkemyunne i mange år før de til sist ble skrevet ned av brødrene Grim, H.C. Andersen og Asbjørnsen og Moe. Det jeg har sett på her er hva de aller første menneskene samtalte om og fortalte hverandre om.

De hadde ikke TV!

Om vi er heldige i dag samler familien seg foran TV på kveldene noen ganger, det er nesten det eneste felles samlingspunktet i dag. Andre kvelder drar familiens medlemmer hvert til sitt, det er møter, det er venner, sport og alle typer foreninger. I tillegg til TV har vi alle andre typer media, fra blad og bøker til kino, konserter og andre offentlige tilstelninger.

Går vi noen tiår tilbake, eller et hundre år, var det ikke slik, da samlet familiene seg til håndarbeid, fortellinger og samtaler når kvelden kom. Og går vi så langt tilbake som til Adam og Evas tid hadde de ikke annet å ta seg til etter mørkets frembrudd enn å snakke med hverandre, fortelle hva som hadde skjedd med dem i løpet av dagen, dele fremtidshåp, tanker om alt og alle og fortelle om den tid som lå bak dem.

Adam og Eva hadde så visst ikke noe luksusliv, de fikk nok erfare at det Herren hadde sagt til dem, det at i sitt ansikts sved skulle de ete sitt brød, var et faktum. Og i en slik situasjon er det utenkelig at de ikke mintes dagene før fallet, dagene i Paradis. Vi vet vel av egen erfaring at i vanskelige tider er det lett å tenke tilbake til det gode som hadde vært, og kunne ha vært fremdeles dersom vi ikke hadde handlet feil. Lett å drukne seg i selvbebreidelser og skyldfølelser. Slik var det sikkert også med disse to. Vi vet og at når livet virkelig går imot ser vi oss om etter et håp i, et lys i enden av tunellen. Adam og Eva hadde virkelig dramatiske hendelser å snakke om, store svingninger i sitt liv, og jeg holder det for utenkelig at de ikke snakket med sine barn om det som hadde hendt dem.

Jeg er og sikker på at i det mørket e befant seg i, i forhold til det de kom fra, så lette de febrilsk etter et håp og en redning. De hadde ikke mye å holde seg til, men noe hadde de, de hadde løftet om at kvinnens ætt skulle knuse slangens hode.

Vi som har hatt barn, og vært barn, vi vet at barn kan spørre om så mangt. Hvem er vi, hvorfor er det slik, hvor kommer mennesket fra, er det bare oss i hele verden, hvorfor kan vi ikke snakke med dyra?

Er det mulig i en slik situasjon at de ikke fortalte om Skapelsen, om guden de hadde hatt fellesskap med i hagen eller om fallet og følgene av det? Skriften sier at det hjertet er fylt av, det løper munnen over med og må være hevet over enhver til at Adam og Evas tanker stadig kretset rundt deres egen skjebne. Og det kan heller ikke være tvil om at de trodde at det fantes en allmektig Gud Herren, de hadde sett ham, hørt ham, vært ulydige mot ham og levde hver dag i resultatet av sin ulydighet.

"Av støv er du og til støv skal du vende tilbake!": hadde Gud Herren sagt til dem, døden hadde kommet inn i menneskers og dyrs liv, det var sikkert også vanskelig å forklare den oppvoksende slekt.

Sannelig befant Adam og Eva seg i vanskeligheter til opp over ørene, derfor er jeg og sikker på at de klamret seg til håpet om kvinnens ætt, det eneste håpet de hadde og at dette ofte var samtaleemnet rundt bålet i tidlige nattetimer.

Nå kan vi gå til neste generasjon og se om det der fantes noe tro, vi vet jo at troen kommer av det som blir hørt og jeg er sikker på at barna hørte mye! Skriften sier også at Kristus er troens opphavsmann og fullender, derfor er det slik at da Abel ofret i tro måtte Herren ha rørt ved hans sinn. Vi vet jo at selv om menneskene hadde blitt drevet ut av Edens hage hadde ikke Herren overlatt dem til seg selv. Skriften forteller at Herren talte til Kain både før og etter at han drepte sin bror! 1. Mos. 4, 1 – 15.

Leser vi det som hendte mellom disse to brødrene, Kain og Abel, er det utenkelig at de kunne være ateister, De måtte være mennesker som trodde på, og som søkte, en gud. Det er og åpenbart at de begge søkte den samme gud fordi Kain ble vred da han forsto at denne guden så med velvilje på Abels offer og ikke på hans eget! Det var altså ikke to forskjellige guder som derfor kunne reagere på forskjellig måte, det var den samme gud som hadde foretrukket hans yngre bror fremfor ham selv, dette gjorde han vred og førte så til at han drepte broren.

Personlig vil jeg nok tro at det lå enda noe mer bak dette mordet, vi leser at ved tro bar Abel fram et bedre offer enn Kain og det burde tilsi at Abel visste hva som skulle ofres. Visste han det tror jeg og at Kain visste det, men Kain ville altså ikke komme med det rette. Nå var det først etter vannflommen at mennesket spiste kjøtt, derfor hadde ikke Abels ofring av førstefødt lam og deres fett noe til hensikt å gi guden mat. Noe annet måtte ligge bak denne handlingen og motivet kunne være at Adam og Eva etter fallet var blitt kledd i skinn av Herren for at deres "skam" skulle skjules. Kain derimot ofret av det de selv hadde til mat og det var muligens fordi det var Abel som var fårehyrden mens Kain var jorddyrker slik at han hadde vært nødt til å be sin yngre bror om et offer og det ville være et nederlag. Vår "Bror" har jo ofret seg selv for oss, men det er vel oftest stoltheten vår som hindrer mennesker å ta del i det.

Nå var begge disse to guttene egentlig ute av bildet for Adam og Eva, Abel var død, Kain var drevet i landflyktighet og det var av Herren selv. Derfor så det ut for at de nå var barnløse der de bodde. La oss nå gå tilbake til da Kain, den førstefødte var blitt født. Eva hadde opplevd dette Herren hadde sagt – hun hadde med smerte født sitt barn. I den gamle gotiske bibelen jeg har (utgave av 1744) står det i kap. 4 vers 1 at Eva sier: "Jeg eier en mann som er Herren." I vår Bibel nå står det at hun sier hun har fått en mann av Herren. Jeg kunne godt tenke meg at det første kunne være rett, men det andre også kan tolkes dit hen at Eva tenkte at Kain kunne være den ætten hennes som skulle knuse slangens hode. Vi mennesker er jo slik at vi gjerne vil at gode ting skal skje med en gang og det er godt mulig at både Adam og Eva håpet at nå var denne ætten kommet. Kanskje gikk de under guttenes oppvekst og ventet på at et under skulle skje til det gode, men så hendte det altså at den ene drepte den andre og det håpet forsvant på en eneste dag!

La oss gå til 1. Mos. 4, 25 – 26. Her står det at Adam holdt seg atter til sin hustru slik at hun fødte enda en sønn. Denne kalte hun Set og sa: "...Gud har gitt meg en annen sønn i Abels sted fordi Kain slo ham i hjel." Set betyr i denne forbindelsen "satt istedenfor" og det tyder på at Eva hadde trodd at kanskje det var Abel som skulle knuse slangens hode og at da dette ikke skjedde og han var død fikk hun av Herren en som da i stedet for Abel skulle utføre dette.

I verset etter, vers 26 står det så at Set fikk sønnen Enos, og at de på den tiden begynte å påkalle Herrens navn! Dette kan jo bety at de nå hadde mistet den tanken at noen av de selv skulle kunne fri dem ut fra tilstanden de levde i og at de derfor begynte å rope til den de tenkte kunne hjelpe dem eller i det minste kunne forklare dem hva de selv skulle gjøre. I kapittel 6, 1 2 flg. Står det at Guds sønner så at menneskenes døtre var vakre og tok dem til ekte, dette er av enkelte tolket til at det skjedde en blanding av engler og mennesker fordi avkommet her ble kjemper. Men ingen sted i Bibelen står det at engler er Guds barn, de er skapninger, de troende derimot er kalt dette både i GT og NT. Sets familie påberopte Herrens navn og blir derfor omtalt som Guds sønnen mens Kainsættene ikke påkalte Herren og kalles derfor menneskene her. I Johannes 10, 35 – 36 henviser Jesus til at loven kaller dem Guder som Guds ord gikk ut til og han henviser der til Salme 82,6.

I ettertid ser vi jo at Eva hadde rett i tanken på at det var gjennom kvinnens fødsel utfrielsen skulle komme, men dette skulle altså skje så mye senere og på en helt annen måte enn den hun tenkte seg. Vi ser jo klart at det i Herrens løfte om kvinnens ætt også ligger en profeti om jomfrufødselen og vi ser og den lange tiden menneskeheten skulle vente før dette skjedde, men vi må også ha forståelsen for at Adam og Eva nok kunne fatte et nytt håp hver gang et barn ble født.

Sett ut fra det jeg nå har pekt på vil jeg påstå at det er utenkelig at de første generasjoner av mennesker ikke visste at det fantes en gud. Jeg vil og påstå at de nok søkte denne guden selv om de nok søkte på hver sin måte, noen som troende og noen fra et mer allment – religiøst synspunkt. Ut fra vissheten om den mangel på TV og andre media, den totale mangel på underholdning og andre tilbud som preget denne tiden, vil jeg hevde at generasjon etter generasjon delte fortellingene om den skjebne menneskeheten til den tid hadde opplevd når kveldene ble lange. Noe annet er utenkelig! Denne muntlige overlevering holdt ved like troen for de som ville søke Gud og resultatet av dette, sammen med den direkte åpenbaring Moses mottok fra Herren selv er så gitt oss i det ny - testamentet kaller De Hellige skrifter.

I "Apostlenes gjerninger" kapittel 17 fortelles det at da Paulus kom til Aten fant han der blant et utall altere for all verdens avguder også et alter med påskriften "For en ukjent gud." Dette tyder vel på at folket, selv om de hadde sine mange avguder, ikke var tilfredse med det og hadde en anelse om at det var noe de ikke visste eller hadde glemt. Går vi ut fra at Bibelen er sann og at alle mennesker nedstammer fra Adam og Eva og derfra igjen fra Noa og hans familie er det ikke rart at det i alle kanter av verden, i de aller fleste religioner, finner spor av de første muntlige overleveringer. Selv om mye er blitt borte på veien blant de som ikke søkte Herren og bare bruddstykker er igjen om Paradis, om vannflom og om en frelser som skulle komme viser ikke dette at Jødedom og kristendom har tatt opp i seg fragment fra andre og eldre religioner. Det viser heller at alt sammen har en felles rot og et felles utspring selv om det meste er blitt borte på veien.

Atenerne søkte "En ukjent gud.", men det gjorde ikke Adam, Eva, Set og alle de andre troende Moses og de andre profetene skriver om, de søkte en kjent Gud. De søkte den Gud Adam og Eva hadde vandret sammen med i Edens hage, de søkte den Gud som hadde gitt Noa mulighet til frelse for seg og sin familie ved å bygge arken, de søkte den som de hadde hørt om av sine fedre og mødre og som de selv hadde opplevd berøring av eller møte med. Når Herren talt i fordums tid

presenterte han seg ofte slik:” Jeg er din fars Gud, Abraham, Isaks og Jacobs Gud!” og så etter hvert ble han og deres Gud som han talte til.

Nå kan det vel stilles noe spørsmål om kvaliteten på muntlige overleveringer gjennom lang tid, men ut fra Bibelens ene beretninger er det ikke umulig at en som hadde hørt fra Adams munn kunne ha fortalt videre til en som var med i Arken slik at Abraham kunne ha hørt av en som hadde hørt av ham igjen. Men i tillegg til den muntlige overlevering hadde vi og det at Herren selv åpenbarte seg til tider og hadde direkte kontakt med enkelte av Noas etterkommere. Det er og hevet over tvil ut fra Bibelen at Den Hellige Ånd også var talsmann i GT slik at det rette gudsbildet ble vedlikeholdt gjennom Moses og profetene.

Det står noe i Hebreerbrevets 11. Kapittel og vers 26 som kan være vanskelig å utlegge, men være verd å tenke over grundig. Det står det at Moses aktet Kristi vanære for en større rikdom enn Egypts skatter idet han så fram til lønnen! Hvordan kunne han det dersom han ikke visste hvem og hvordan Kristus var, dersom han ikke visste noe om Kristi vanære og heller ikke visste noe om det som ”ikke har kommet opp i noe menneskes hjerte hva Gud har beredt for den som elsker Ham.”

Hvordan kan noe tro uten å høre og hvordan kan noen høre uten at det er blitt forkynt og hvordan kan noen forkynne uten at de er blitt utsendt? Så kommer da troen av forkynnelsen og forkynnelsen av Kristi ord!

Heb. 11, 4 ”Ved tro bar Abel fram for Gud et bedre offer en Kain; ved den fikk han det vitnesbyrd at han var rettferdig, idet Gud vitnet om hans gaver, og ved den taler han enda etter sin død.”